

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

XXIII. nedelja po Binkoštih.

Tisti čas . . . . . je pristopil
neki viši.

Mat. 9.

„Jaz sem tvoj Gospod“ — (Lev. 19, 30) govori v vsem svojem veličanstvu Bog do Mozesa določujoč mu raznovrstnih zapovedi in govoreč mnogovrstnih prepovedi, kojih izpolnovanje ter opuščanje naj plemeniti ta rod, ki je bil izbran, da ohrani v starem zakonu vero v enega Boga ter boče kakor prag onemu nebeškemu poslopju, ki ga je postaviti prišel na zemljo sam božji edinorojeni Sin.

Le ta sme brez da bi se mu oporekalo — izgovoriti samovlastno besedo „gospod,“ ker on edin je bil, je in bode vsemogočen ter neomejen. On edin je tisti, ki pravo zna zapisati tudi na krivi črti. Z njim se ne dopušča nobena primera, kadar se govori o gosposčinah na svetu. On je neodvisen.

A drugače — vse drugače je med nami ljudmi. Ne enega ni živečih, da bi morda vsaj v slučajih ne potreboval beračeve podpore.

Toda, akopram je temu tako — popolne enakosti pa ni na svetu med ljudmi, niti je ne sme biti in je tudi nikoli ne bo.

Zato premislimo danes to uro razmerje med višimi in nižimi, da se tem lože ognemo napak, ki tudi nam v tem pogledu vtegnejo zagroziti v življenju.

*

V rastlinski naravi je tako, da više drevo kraljuje nad nižim. In če nima krepkih korenin in krepke rasti in nima ljubega solnca, menda pač vselej viša rastlina zamori nižo. Poglej v gozd, ali na svoj vrt, ali v svoj rastlinjak — povsod se prepričaš tega pravila.

Opazuj živalsko naravo, kjer se živalni mladiči zbirajo krog resnobnejih starih. Ni tem psičkom in tem mačicam konca prirojnih jim burk, dokler ne začujejo matere-živali karajočega glasu ali pa iskusijo časih tudi njene telesne kazni. To jih vniodri.

Če so celo rastline in živali, morala je pač človeška družba biti vravnana tako, da bivajo v njej viši in niži. Če pogledaš v prvo družino, ki nam jo riše sv. beseda, ali pa v zadnjo kočico današnjih dni, povsod je vladala in povsod gospoduje tudi danes tu glava, ki se jej klanjajo, kar jih je pod to streho.

To je v brezumni naravi tako in tako je med ljudmi in to ostane, dokler boče bivalo to stvarjenje.

A oglejmo si nekoliko svet — kako je pa s tem pravilom med svetom.

Med drugimi napačnimi nazori sedanje dóbe se širokousti prav pogosto to domnevanje, da smo „vsi enaki.“ Da! pred Bogom, tam smo vsi enaki. Vsi enako proslavljeni pred Bogom radi čednostnega življenja — in tudi vsi enaki grešniki pred njim, če nam je tega ali družega očitati. V družbi ljudi, po svojem življenjskem stalu pa nismo vsi enaki. Ze v očetni hiši morajo stariši več biti nego otroci; v šoli učiteljica

in učitelj več nego učenka in učenec; v družabnem življenju delodajalec več od deloprejemnika; lastnik več od najemnika; duhovnik več od svoje črede; papež in kralj več od podložnih jima ljudstev — tudi tvoja glava, dragi, je dragoceneja od ostalih telesnih udov! Nikedo si tem resnicam oporekati upal ne bo.

„Vsi enaki!“ Ta klic je donel pred več nego 100 leti ob francoskem prevratu. To je bilo za časa narodnega konventa „strahovite vlade.“ In kaka je bila v resnici takratna enakost v tej silni dobi? Narišimo si jo v nekaterih črtah. Kar je bilo premožnjakov, morali so večkrat v zemljo skriti svoje imetje, da ni prišlo brezbrzdanim druhalim v last. Kar jih je zapovedujočih bilo, morali so trepetati vsak čas pred onimi, ki so jim bili pokorščine dolžni. Duhovnikov je dalo nezaslišano število svoje glave pod gilotino: zato ker duhovnik pridiguje uprav nasprotno temu, kar prekucija uči. — „Vsi enaki!“ Torej tudi nad zvezdami ni višega. Odstavimo ga, so sklenili: v oltarje pa postavimo tako boginjo, ki je po naši pameti. Iz nadnaravnega sveta — od tam se prav posebno ne potrebujemo nobene vladajoče nam pameti: sami je imamo na preostanke. Naša vera je vera „prostosti in enakosti.“ Zato so tako modrujoč šli, izbrali si brezstidnico ter jo vmestili kakor človeško božanstvo na izpraznjeni cerkveni žrtvenik. V pariški stolni cerkvi Notre Dame je stala na altarju ta „boginja pameti.“ Taka je bila prekucijska doba vseenakosti.

Ta glas „vsi enaki“ — se je ponavljal v zadnji nemško-francoski vojski, ki je bila nesrečna za Francijo. Ponavljal se je prav posebno še v glavi dežele, v mestu Parizu, ki sicer brezdvombeno stopa na čelu dosedanjih svetovnih mest. Za časa pariške komune l. 1871. je bilo. Pozaprli so tu — ko je rdeča druhal teh komunardov prevzela vlado tega mesta — nekaj najsijajnejih pariških oseb, med njimi škofa Jurija Darbov. In ker so bili vsi ti za mnogo glav viši od razdivljane množice in se to ni skladalo z gaslom „vsi enaki“ — odstranili so te glave. 63 jih je bilo ustreljenih 24. majnika t. l.

— Čemu naj bi tudi štrlelo v nebo sredi Pariza morda največičastneje kraljevo poslopje, kar jih je bilo na svetu — proslavljene tuilerije in čemu naj bi se za drag denar nabirale umetnine in starine v imenitnem louvru: v koči se biva istotako in kamen je kamen, akopram izklesan v čudovito podobo in barva je barva, akopram zlita v božanstveno sliko. Tako so sklepali in tako ravnali. Plamenica se je zagnala v tuilerije, da je še danes ta kraj sredi proslulega Pariza tih in prazen, a glasan pridigar je človeške razdivjanosti. Louvre pa je bil v prilešju že popolnoma zalit s petrolejem; le še neznatne vžigalice ni bilo pripravljene, da bi zagorelo — kar francosk vojak opazi to dejanje in prepreči čin, ki bi bil uničil skoraj da tretji del vseh umetnin, kar jih je sedaj človeštvu lastnina bodi si v kamenu, bodi si na platnu. Dragi! To, kakor se sploh sodi, sredi najprosvitljeneje dežele še le pred dobrimi 30timi leti. Tako daleč se pride s glasom „vsi enaki.“

In danes! Ni še minula ne na Francoskem in tudi drugod ni še minula v svojih posledicah koncem prešlega stoletja vpriporjena prekucija. Še tli pod pepelom. — Tudi v tihih samostanskih zidovih, v moških kakor v ženskih, so zasledili viših od sebe. Tu živečih pač ni v stanu umeti zapeljana druhal, ki se groze zbira pod temi zatišji vednosti in molitve. Zato se že daljo dobo čuje po vesoljnem francoskem vgonobujoči glas: Samostani! Ni nam jih treba; proč s samostani. In brez domov postali romajo iz njih moški in ženske čez domače francoske meje po svetu iskat si zavetij brezdvombeno, ko prestopajo prag na tuje, s to prošnjo v srcih in ustih: da bi se kruta dejanja ne maščevala nad ubogo rodno jim Francosko. — Če bi se bil vnel tak boj zoper cerkvene više v zapeljanih nižih glavah, ki so že same zabredle od vere, bilo bi to več nego umljivo. A da vodijo vladajoči francoski krogi to neumevno vojno — to bi se ne bilo moglo pričakovati od načelnikov take dežele, ki je radi svoje prosvitljenosti na svetovni slavi. Škoda, škoda — da so že toliko izkušani Francoski vtisnili ti njeni vodniki te najnovejše dni pečat svoje nerazsodnosti in da bo njihova krivica, če lepa Ga-

lija prej ali slej omahne čez ta kamen izpotike.

Da smo „vsi enaki“ — krog tega zrna se giblje danes tudi ves demokratiški tok, ki gre na to, da ne bodi glave ne v državi, ne v cerkvi — v nebesih pa ne Boga. „Vsi smo si enaki!“ — tako kličejo. — In tudi veliko drugače ni z današnjim delalskim gibanjem — in naj je izrastlo iz katerih si bodi tal — to delalsko nezadovoljnost menim, ki dandanes rodi toliko uporov zoper gospodarje, če so sprejeli koga v delo. Toliko uporov rodi; a večji del s tem izidom, da se vsled naravnega odpora delalec po vstaji vsužni toliko bolj od poprej. — Nobenega višega nad seboj in vsi smo enaki — to v mislih je uporni delalec propadel tako globoko, da so mu dostikrat žena in otroci v bedi in da je časih z njimi vred sam v brez-krušju. — Je-li pač tega uporovanja zoper višje treba danes, ko je vselej še resnica: da ima delalstvo zlata tla. Zlata tla onemu, ki s pametjo dela in pridobljeno s pametjo spravlja. Kolikokrat uprav danes delalec postane premožnjak, če se le truditi hoče.

*

Stal je istotako izobražen kakor imovit posestnik na pomolu svoje starodavne hiše v znanem slovenskem mestecu na deželi. Pod-enj se približa delalec z motiko na rami. A ne da bi tiho šel na dnevno delo. Svoj nazor o viših je tako hotel izraziti, da je zaklical gori do gospodarja: Danes se košatiš ti na balkonu; a jutri vtegnem jaz biti na tvojem mestu. Brezštevilmokrat mi je o tem delalčevem izrazilu — ki ga je prenetilo na vso moč — pripovedoval malo-meščan. Ta prizor mu je postal predmet resnega premišljevanja.

* * *

Na enakem stalu naj bi torej bivali stariši in otroci — izobraženci in priprostaki — vsled svojih ved in umetnosti ter vsled svojih naporov prosluli učenjaki in pa na duhu največi ubožci: kedo se potem dobi, da bo pasel čredo, sekal gozd in oral njivo? Ti gospod, jaz gospod — kedo bo pa sluga? Ali ne bo več gospodarjev in ne

več hlapcev na zemlji? Ali se je zastonj zapisala v sv. knjigo vekovečna beseda: „Vi hlapci, bodite podložni gospodarjem z vsim strahom; ne le dobrim in krotkim, nego tudi čmernim?“ (I. Petr. 2, 18.)

Nas, dragi, kaj ne — ne premoti nobena stvar; ne nagne nas noben veter, naj zapiše od severa ali od juga; od izhoda ali zapada — mi hočemo priznati in spoštovati višje nad seboj in spoštljivo se bodo vedli do nas tudi oni, ki jim je ista dolžnost — naši podložniki. Amen.

Zatrite nekdanje cerkve in kapele ljubljanske.

10. Cerkev sv. Jožeta.

Bratovščini.

(Dalje.)

Bratovščina sv. Jožeta je imela svoj kip, ki so ga svečano opravljeni noseli o bratovskih izprehodih na ozaljsanih nosilih nosevali po ljubljanskih ulicah in trgih. Po vzevetu bratovščine so ga nekaj let o posebnih prilikah devali v diskalceatski cerkvi na odlično mesto na počesčevanje; leta 1755. pa so napravili krog njega zal oltarček, ki se je na njem lahko brala sv. maša. Kakšen je bil ta kip? Predočeval je sv. Jožeta sedečega in poleg njega Jezuska nekako igrajočega se z njim. Pri znožju ob stopničastem robu se je nahajalo osem angelčkov z raznim tesarskim orodjem v rokah; prav v dnu sta bila dva angelca noseča krono. Vso to skupino je izdelal kipar Anton Schwarzl iz lesa; le glavi sv. Jožeta in Jezusku je naredil iz neke druge tvarine Albert Pichet; slikarsko in pozlatarsko delo pa je izvršil Ivan Jurij Wechsler. Sv. Jožet in njegov rejenček sta bila oblečena zelo dragoceno. Prvi je imel dve srebrni zaponki in pas.

Razen že opisanega velikega bandera si je omislila bratovščina sv. Jožeta še sedem manjših zastavic, katerim je naslikal Valentin Meisinger prav toliko podob. Omeniti treba še bratovske palice, ki so dali kiparju zanjo

1 glđ. 25 kr., in dvanajstih bratovskih suk en j iz modrega platna z rumenimi ovrtniki, pa-ovi in osleci ter dvanajstih zelenih vencev. Ta obleka in ozaljšave so bile namenjene noscem kipa in zastav o procesijah.

Pravila „te tolkajn gnad polne Bratovshne S. Jožefa“ navaja o. Marko Pohlin v svoji že omenjeni knjigi. Bratom in sestram je dolžnost:

1. Sv. Jožeta posebno častiti, v vseh potrebah ga na pomoč klicati in množiti njegovo čast;

2. s svojim bližnjim bivati v ljubezni, v miru in slogi;

3. po zgledu in čednostih sv. Jožeta živeti se „počistiti,“ zlasti pa v pravi čedni čistosti duše in telesa.

Poleg tega naj izpolnjujejo družniki kolikor moči se te le postave:

1. Na čast sedem radosti in sedem žalosti sv. Jožeta, ki jih je imel z Jezusom in z Marijo, naj zmoliijo vsak dan po sedem očenasev in sedem zdravamarij ali vsaj vsak dan v tednu po en očenas in zdravamarijo in po tej naj prista-vijo besede: „J. M. J. Itojite meni na štrani idej, inu na mojo šmerino uro, de se prav igrevam, inu spokorim, inu eno srezhno smert storim.“ Da si zagotove priprošnja in pomoč sv. Jožeta ter srečno zadnjo uro zato naj se nauče moliti male dnevnice, rožni venec in litanije sv. Jožeta.

2. Če opravila pripuščajo, naj si izvoli družnik vsak teden en dan — najprimernejša zato je nedelja, da tedaj sv. Jožeta počasti prav posebno. Takrat naj za srečno smrt stopi k sv. maši v cerkev sv. Jožeta. Pri najsvetejši daritvi naj se spominja vseh živih in mrtvih bratov in sestra in naj prosi Boga „ta gorijemanje“ časti sv. Jožeta. Tej dolžnosti zadosti tudi z zapovedano nedeljsko sv. mašo.

3. Vsak mesec naj vsaj enkrat izmoli rožni venec sv. Jožeta ali, kdor tega ne zna, rožni venec Matere božje za mrtve brate in sestre. Lahko ga opravi ali v cerkvi pri bratovski sv. maši z blagoslovoma ali doma ali kjer koli hoče.

4. Vsako tretjo nedeljo v mesecu t. j. na bratovsko nedeljo naj svojo vest skesa, naj prejme zakrament sv. pokore, in naj v cerkvi sv. Jožeta daruje „ta S. General Kommunion“ za duše v vical.

5. Bratje in sestre sv. Jožeta naj si vsako leto izbero eno uro, da molijo za rajne družnike; v ta namen naj najamejo tudi eno sv. mašo. Kdor bi pa ne mogel plačati za sv. mašo, naj bo namestu tega navzoči pri dveh sv. mašah in naj ta čas odmoli svojo uro. To se najpiličneje zgodi tretjo nedeljo po veliki noči, ko se vsako leto praznuje god varstva sv. Jožeta.

6. Na sv. Jožeta „Titularfeit,“ potem drugo nedeljo meseca velikega travna, na sv. Ane praznik, drugo nedeljo meseca vinotoka in na šentjanžev dan naj vsak brat in sestra obišče cerkev in oltar sv. Jožeta, sv. Ane in Ivana evangelista; tudi naj se izpove in obhaja, če je mogoče.

7. Vsako tretjo nedeljo v mesecu naj se družniki pridno vdeležujejo pete sv. mase, propovedi, procesije in bratovskih pobožnosti. Vsako nedeljo naj pri bratovski maši pred izpostavljenim presv. Rešnjim Telesom glasno molijo in pojo.

8. Podoba Jezusa, Marije in sv. Jožeta naj visi na vratih, ob postelji, na hišnem oltarčku ali na kakem drugem spodobnem kraju v hiši bratov in sestra. Zjutraj in zvečer naj pred to podobo opravljajo svoje molitve in vsa svoja dela in opravila Bogu darujejo. V molitveni knjigi njihovi naj tiči podobica sv. družine; pri sebi naj nosijo svetinjco, ali prstan z vrezanimi najsvetejšim imeni. Te spomenike ljubezni do sv. družine naj večkrat poljubljajo in v izkušnjavah kličejo Jezusa, Marijo in sv. Jožeta. Tako se spoznajo za vredne brate in sestre sv. Jožeta in dajo drugim zgled dobrih del in pobožnega življenja.

Konec pravil stoji krepek opomin, da naj bratje in sestre „te regelze inu počtave,“ kar bo najbolj mogoče, izpolnjujejo. Sicer niso zavezani v to niti pod smrtnim niti pod majhnim grehom, ali dobiček jim odide, ako bi brezbržno opuščali bratovske dolžnosti. Oni bi se ne mogli vdeležiti sv. odpustkov in duhovnih blagodat, ki jih ponuja bratovščina zvestim izvrševalcem svojih postav.

(Dalje pride).

Papežev nuncij Granito di Belmonte na Moravskem.

„Danica“ je dne 15. septembra omenila potovanja papeževega poslanca na Moravsko. Naj tu sledi obširnejši opis. Dne 6. septembra je nuncij Granito di Belmonte vsled vabila olomuškega kneznadškofa Bauerja potoval na Moravsko. Ob 11. uri je v spremstvu tajnika Msgr. Bossija došel v Olomuc, kjer ga je sijajno sprejela duhovska oblast in dostojno pozdravila tudi cesarska oblast. Dekan monsignor Klug ga je lepo pozdravil ter izrazil veliko veselje nad tem obiskom. Apostolski nuncij je odgovoril ter povdarjal, da je prišel vsled želje sv. očeta, donesti mir in ljubezen Avstriji, pa tudi Moravski. Po obedu je obiskal stolno cerkev in je ob 4. uri odhajal v spremstvu nadškofa in nekaterih kanonikov na Velehrad. Potoval je tja razveselit to moravsko nepokvarjeno, jako pobožno ljudstvo in gorečo duhovščino ter počastiti sv. Cirila in Metoda in Mater božjo ter izprosit si božjega blagoslova. Vsled tega se je pojavila goreča pobožnost, iskrene molitve, navdušeno petje, veselostni vzkliki tako počaščenega ljudstva. Slovesen sprejem je bil v Velehradu ob kapeli Cirilki. Po slovanskem običaju so tri belo oblečene device visokim gostom podale kruha in soli. Potem je neka olmuška tretjerednica izrazila veliko veselje nad visokim obiskom ter prosila nuncija, naj blage volje sporoči sv. očetu čutila iskrene vdanosti. Takisto je druga tretjerednica pozdravila olomuškega nadškofa. Oba sta se prisrčno zahvalila. Sledili so pozdravi okrajnega glavarja, druge posvetne gospode, rektorja očeta Virziga in poslanca Hurbana. Slednji je v ime naroda obljubil neprelomljivo zvestobo katoliški veri in sv. cerkvi, trajno vdanost in ljubezen do sv. stolice ter kazal na podlagi te obljube lepo prihodnost slovanskega ljudstva. Potem se je izprevod pomikal proti Velehradu med popevanjem velegrajske himne. Ob cerkvenem vhodu je visoke dostojanstvenike pričakoval bernski škof Pavel grof Huyn. Po kratki molitvi pred Najsvetejšim so stopili visoki dostojanstveniki v samostan oo. jezuitov.

Med tem so se ljudje zbrali ob Cirilki in vršil se je od tod izprevod 6000 ljudi s svečami

v cerkev. Pogled na ta izprevod se je moral imenovati čaroben.

Dne 7. septembra je vabila godba iz Napa jedla in slovesno zvonenje ljudi v svetišče. Ob polšesti uri je imel nuncij pontifikalno mašo, ob kateri so mu levitirali prošt in kanoniki iz Kromeriza. Med tem je imel nadškof Bauer tiho mašo v Cirilki. Zvečer in zjutraj je izpovedovalo 20 do 30 izpovednikov. Po maši so ljudi obhajali nuncij, nadškof Bauer, škof Huyn in tajnik Rossi. Obhajancev je bilo 3000. — Potem se je zopet vršil po samostanskem dvorišču izprevod sv. Rešnjim Telesom. Vdeležilo se ga je 12.000 ljudi z gorečimi svečami. Škofje in duhovščina, belo oblečene device v narodnem odelu, razne moravske ljuške noše — vse to je vtisnilo izprevoda poseben znak. Najsvetejše je nosil nuncij. V samostanskem preddvoru je bil postavljen lepo okinčan oder in oltar; tja se je pomikal izprevod. Sedaj je ljudstvo na ganljiv način ponovilo krstno obljubo in molilo posvetilno molitev do Jezusovega srca. Po slovesnem blagoslovu se je vrnil izprevod v cerkev. Na obedu je rektor Virzig naglašal zgodovinsko važnost tega dneva. Vidno oveseljeni apostolski nuncij je izrazil svojo zadovoljnost ter je obljubil, da bode izjave zveste vdanosti, katerih priča je bil, natančno sporočil sv. očetu. Tudi je omenil, da se vtegne še kedaj vrniti na Moravsko.

Potem se je vršil shod 3. reda v pričujočnosti vseh 3 cerkvenih dostojanstvenikov, veliko duhovnikov, svetne gospode in vernega ljudstva. Govorili so med drugimi o. Rubringer, škofa Huyn in Bauer ter generalni konzul v Barceloni grof Logotheti, ki je ginjen rekel: „Jaz živim v katoliški Španiji, a tolike pobožnosti, kakor jo tu vidim, nisem našel tudi ne v Španiji. Dodeli Bog, da katoliški Moravani ostanejo vedno tako pobožni.“

7. september je bil velik dan za Velehrad. Mnogo dobrega semena se je posejalo. Na tisoče ljudi se bode z veseljem nanj spominjalo. Z zlatimi črkami bode zapisan v letnicah zgodovine Velehrada.

(Konec prihodnjič.)

Župnik Alojzij Kummer.

Iz domovine.

Popotni spominji na Dolensko.

„Lepa naša domovina.“

Hrvatska nar. pesem.

(Dalje.)

Tudi v duhovskem oziru je Višnjagora znamenita vkljub v bližnji sosesčini stoječega nekdanjega zatiškega samostana. Pričetek jej je v l. 1395. To leto je bila po papežu Bonifaciju IX. vtelesena zatiškemu samostanu. Sestavljena je bila iz oddelkov Št. Vidške in Šmarijske duhovnije. O Valvazorjevem času je štela 11 podružnic; sedanji škofijski imenik jih navaja le 8. Kam so odpadle 3, nam ni znano. —

Da se Višnjagora ponaša tudi z znamenitimi rojaki iz novejših časov, o tem ne dvomimo kar nič. A zasledovati jih po poklicu in po imenih, to ne more biti in tudi ni naš namen. Rade volje pa prepustimo ta častni posel spoštovanim rojakom višnjegorskim.

Ne moremo pa si kaj, da bi častno ne omenjali sloveče osebe: gospoda, ki je skoraj polovico svojega življenja, dolgih 37 let deloval v Višnjagori kakor župnik in izboren dušni pastir, ter ondi zlatomašnik v Gospodu zaspal 11. aprila 1899. — to je bil slovenski pisatelj Janez Cigler. O tem gospodu se lahko trdi, da je bil — če tudi tihoten in skromen — eden izmed najbolj slovečih rojakov naše dežele v preteklem stoletju. Kdor bi vtegnil morebiti dvomiti o tem: prepriča se nasprotnega iz „Knjižnice družbe sv. Cirila in Metoda“ iz l. 1892. v VIII. zvezku, ki nosi naslov: „Janez Cigler, slovenski pisatelj.“ V navedeni, 54 strani obsegajoči knjižici je napisal trnovski župnik v Ljubljani Ivan Vrhovnik, ob stoletnici rojstva Ciglerjevega po raznih virih, — tudi sedanji nadučitelj višnjegorski J. Š. je vmes — zelo natančen življenjepis rajnega. Knjižico kinčajo 3 slike: doprsna podoba Ciglerjeva, njegov priprosti kmetijski dom in njegov grobni spomenik. Jako izborna misel: Rojstvo, življenje, grob! — Toplo priporočamo našemu mlademu pisateljskemu naraščanju, naj mu bode izgled v posnemo neutrudni pisatelj zlatomašnik Janez Cigler. Moja malenkost je imela srečo videti rajnega enkrat osebno in govoriti z njim. Moj pre-

ljubi brat Peter je namreč služboval, kakor sem že omenjal o priliki, kakor pristav c. kr. okr. sodišča v Zatičini, ter večkrat imel priliko občevati s Ciglerjem. Ker sem včasih zapisal kaj za kak slovenski list, zlasti za „Novice“ in „Danico,“ izrazil mu je sloveči Cigler nekoč željo, da bi me rad poznal osebno. Ker sem enake želje gojil tudi jaz znamenitemu gospodu pisatelju nasproti, poklonil sem se mu res enkrat mimogrede potujoč skozi Višnjagoro. Prav zelo vljudno in prijazno me je sprejel. Ker je imel prav takrat neko literarno delo — brž kot ne je bila: „Kortonica, koroška deklica“ — v izdelavi, pokazal mi je dotični rokopis. Pomuditi se pa pri njem dolgo nisem mogel.

Cigler je bil gospod visoke, bolj šibke postave, v obhoji pa popolnoma priprost; njegove izobrazbenosti in duhovitosti mu ni bilo lahko brati raz lice, in ni bilo lahko vganiti — da govorim prilično: kako zlahitno jedro pokriva ta nezatna lupina! Gospod Bog mu poplačaj z drugimi rajnimi slovenskimi pisatelji vred ves njihov trud v proslavo slovenske domovine s srečno večnostjo! —

Višnjegorski kolodvor ima primeroma z mnogimi drugimi za mesto in okolico prav prijetno in prikladno lego. Tako rekoč: iz domače hiše se stopi na kolodvor, in iz tistega zopet na dom. — Od Višnjegore naprej vodi železnica po ozki in tako skriti dolinici — Ženski dol se menda zove, če sem prav zapomnil ime — da mi je bila popolnoma neznana, akoravno sem v mladosti mnogokrat hodil po teh krajih. Kmalu smo privozili do Taufierjevega gradu, ki se po nemški imenuje „Weichselbach,“ in stoji blizu nad progo k desni roki. O Valvazorjevem času se je grad imenoval „na Turnu.“ Keđo ga je sezidal in keđaj, ni povedano. Imenovani naš zgodovinar označuje prijetno, mično grajsko lego, omenja lepega ribnjaka, ki je čutiti z velikim zatiškim, akoravno sta si do 2 ur oddaljena, v nekaki podzemeljski zvezi. Kajti ribe, ki se spustijo v enega, zasledijo se kmalu v drugem. Dalje omenja Valvazor grajske mrtvaške rakve, v kateri počiva več mrtvecev rodbine Gallov, ki so bili baje člani luteranske vere. — Naj rečem tu eno vmes! Mnogokrat mi je šlo že to-le po mislih: Kakor se naše dni hočejo nekako „postavljati“ oni, ki se izneverijo svoji narodnosti ter postanejo tako zvani:

nemškovalci ali mažaroni ali lahoni e tutti quanti — tako so menda iskali naši nekdanji rojaki nekake odlike v tem, da so odpadli od katoličanstva ter postali luterani. Vsem takim in enakim se lahko zakliče: „Žalostna vam majka!“ —

Od pamtiveka je bil grad „na Turnu“ lastnina rodbine Gallov. Leta 1561. ga je dobil v posest neki Viljem Braunsberger; za njim zopet poprej imenovana rodbina Gallov. L. 1645. pa ga je kupil Mihael Taufierer, tej rodbini je ostal last menda do naših časov. Zadnji člen tega roda, baron Beno Taufierer je umrl 8. septembra 1891. Dosti zanimivo je bilo to, da je bil pokojnik 12 let c. kr. okr. šolski nadzornik za litijski šolski okraj. Sedanja lastnica gradu je vdova baronica Codelli, rojena Taufierer. Prihaja pa sem le o poletju za dalj časa v letovišče. — Po kratki vožnji smo prevozili konec ozke dolinice do predora. Hitro smo bili skozi, v gledali zopet svetlobo in od zadnjih solnčnih žarkov pozlačeno postajo „Žalina!“

Nadučitelj Jos. Levičnik.

(Dalje pride.)

Zgodovinske črtice iz Bele Krajine do I. 1374.

Pozdravljena krajina brežna,
Rojakov mojih belih dom!

Anton Medved

(Dalje.)

II. Črtice iz rimske dobe.

Češčenj Mitra, solnčnega boga perzijanskega, se je uvedlo v Rimu drugo polovico prvega stoletja po Kristu. Kmalu nato se je vdomačil tudi pri nas. Trije Mitrovi oltarji so odkriti pri nas na Kranjskem: Na Trojanah, v Trebnjem, a izmed vseh najzanimivejši je oni v skalno pečino vsekana nad vasjo Rožanec, malo pod cerkvijo sv. Jurija, spadajočega k tej vasi. Podoba je vsekana v veliko skalnato steno. Razdeljena je v tri oddelke. Nad podobo se bere nadpis:

D. I. M.

P. P. P. AELII. NEPOS. ET.
PROCULUS. ET. FIRMINUS.
PRO. SALU. SUA. SUORUMQUE.

(Deo invicto Mithrae. Tres Publii Aelii Nepos et Proculus et Firminus pro salute sua suorumque.)

Srednja podoba nam predočuje versko obhajanje Mitrovega češčenja. Mladenič v kratki tuniki, z letečim plaščem in v irigiški čepici je oprt z enim kolenom v bika, ki je zgrujen pod njim, z levico ga drži za smrčke, z desno mu je zasadi kratko bodalo v prsi. Podoba nam kaže pesa, ki grabi bika za prsi, kačo na strani, škorpion na lakotnici. Na vsaki obeh stranskih podob opazujemo po eno osebo. Dve moški opebi stojita, oblečeni v kratko tuniko in z irigiško čepico. Leva se opira na narobe obrnjeno bakljo — druga, desna pa na pokoncu postavljeno bakljo. Mitrove podobe kažejo sploh na eni strani izhajajočega genija s pokončno, na drugi pa zahajajočega z narobe postavljeno bakljo. Zgoraj se opazujejo v dolbinah doprsne podobe — na prvi pogled se zde človeku ženske podobe. Kako si razlagamo to podobo? Bik je bil, tako pripoveduje perzijanska legenda, prvo stvarjeno bitje. Ariman ga je ubil in iz njega je izšel človek in zdravilne rastline. Bil je torej početek vsega dobrega. Ta tradicija se je simbolično predočevala na mitrovih kamenih. Srednja podoba nam kaže na tla podritega bika, na njem sklonjenega Arimana, ki ubija bika. Živali Arimanove in Ormuzdove, so pes (pri Iranih v najvišji česti), kača in škorpion. Mitrovi oltarji so v skalnih votlinah ali zasedeh in razlaga se, da pomenjajo nočno temo, izza katere zmagoslavno izhaja solnce. Drugi menijo, da spominja to na Zoroastira, ki je od svojega 30. do 40. leta preživel v skalni gorski votlini, kjer je poslušal in zapisoval božje razodetje. Postavili so se ti Mitrovi spomeniki med letom 180—240. Krščanski vladarji so njegovo češčenje zatrli, pod Julijanom (357—363) se je zopet prikazalo, a izginilo 378 l. z drugimi paganskimi bogovi vred.

Mullner, Emons 324.

(Dalje pride.)

Zrnje.

Kje prejmeš božji blagoslov. V velikem mestu sta živela črevljarja. Prvi je imel veliko otrok; a bil je od dne do dne bogatejši. Drugi

pa, kateremu je bila skrb le za se, delal je ob nedeljah in praznikih, a bil jako reven. Nekega dne je tožil svojemu sosedu, kako se mu slabo godi ter ga je tudi vprašal, zakaj da je pa njemu toliko boljše? Ta-le odgovor je prejel: Moj ljubi prijatelj, jaz imam skrit zaklad, od njega jemljem vsako nedeljo in vsak praznik nekoliko proč. Revež ga prosi na to, naj mu vender pove za ta zaklad. Prihodnjo nedeljo pelje bogati črevljar revnega na sv. mašo. Ko sta stopila iz cerkve, mu pravi: Poglej, prijatelj, tu v cerkvi je moj zaklad. Ta zaklad je namreč božji blagoslov, katerega si pridobivam z navzočnostjo v cerkvi. Prihajaj tudi slednjo nedeljo in praznik le-sem in verjami mi, da ima veliki delilec za naju oba dosti. Kedor Boga zapusti, zapusti ga tudi Bog.

Ubogi črevljar je od slej ob nedeljah in praznikih v božji hiši skrbel za blagoslov svoje hiše. Sosedje so trdili, da se mu je posrečilo.

Gospica M. R.

Plinij do svoje matere. Za časa, ko je začel znani ognjenik Vezuv ogenj metati iz sebe, je živel v Rimu Plinij, imenovan mlajši. Bil je se deček in pogan. Ko se je tedaj odprl Vezuv, bežalo je vse prestrašeno in iskalo varnega a- vetja. Mati Plinijeva pa je bila že stara ženica in ni imela dosti upanja, da bi se rešila. Zato pravi Pliniju: „Sin moj! stara sem in blizu smrti, torej ti glej, da se rešiš, mene pa pusti, naj me že zadene, kar hoče.“ — Ali sin noče nič slišati o tem „Mati!“ ji pravi, „raje umrjem najhujše smrti ob tvoji strani, nego pa, da bi te pustil samo.“ To izgovorivši zbere vse svoje moči, zgrabi mater in jo odnese skozi dim in pepel, ki mu ga je neslo v obraz, na varen kraj. Rešil jo je! Drugi so reševali svoje zaklade. Pliniju je bila mati najdražji zaklad. F. G.

Naši otroci. Otroci v Ameriki se odgajajo kakor je to šega bila v nekedanji sloveči Šparti. Omehkuženja ne pozna ta vzgoja. Kojkoj v prvi mladosti jih navadijo, da nimajo skoraj nobenih potreb. Dragocenih oblik in sladkarij ameriški otrok ne pozna. Otrok prva in zadnja dolžnost

je, da ubogajo in da so do starejih ljudi kolikor le mogoče obzirni. Zato ne boš videl v Ameriki mladega človeka, da bi bil preglasan, da bi govoril, kadar ni bil vprašan! Ko bi se vedel mlad človek v Ameriki na ulici nedostojno, seže mu koj prvi, ki ga sreča, bolj ali manj neljubo za ušesa — tje, kjer rastejo po gorenskem narečju „ta sladki.“ A Američanka-mati ne prihaja pritožiti se na dom — kakor v nas matere pridejo nad duhovnika ali učitelja — nego zahvaliti se pride domu. — V tej mali črtici, Slovenci, je povedano po nekoliko tudi to veliko: zakaj da je Amerika toliko naprej in Evropa toliko nazaj. Važna vloga ob tem — verjemite nam Slovenci — pripada prav „ta sladkim.“ Pred stoletji je privrela nad Evropo azijska surova sila in jo uničevala. Danes, ne bojte se, Japonec ne pride; akopram si ga žele evropejski prvi kulturo- nosci. Pride pa z druge strani sveta ameriška fina sila — in ta zapiše nazadujoči Evropi svoja napredujoča večna načela. — Tega pisec pričujočega sicer ne doživim; mislim, da tudi še nobeden bralcev — a pride pa!

Sam svoj pogrebnik. Ker človek mori človeka — česar žival ne stori — mora človek človeka tudi pokopavati. Po nekem boju ob Port Arturju je bilo naročeno pokopavanje ruskih ubitih vojakov. Prostak donese pred svojega častnika odsekano roko vprašajoč: „Otec, kam naj pokopljem roko?“ „Pokoplji jo zraven njenega trupla.“ „A je moja lastna roka.“ „Potem jo pa zagrebi, sinko, z onim na bojišču zamrlim, ki ti je bil najdraži.“ Solzo si obriše iz očesa priprosti ruski plemenitnik ter nese ob enem roko do admiralovega groba in častniku pravi: „Torej naj počiva tu v tuji zemlji z očetom admiralom, ki sem ga tako ljubil.“ Zagrebe jo; zaplaka in vračajoč se ihti: „V Bogu počivajta tako daleč daleč od matuške Ruske — padla oba za vero in za dom.“ To eden najlepših prizorov iz te tako grde vojske.

„Danica“ izbaja vsak petek na celi polt in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 kron, za četrt leta 1 krono in vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred Škofijo 12.